

Yrityskaupan hyväksyminen: Hankkija Oy / Eepee Agri Oy

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on 31.5.2017 ilmoitettu järjestely, jossa Hankkija Oy hankkii yksinomaisen määräysvallan Eepee Agri Oy:ssä.

Hankkija Oy ("Hankkija") kuuluu tanskalaisen Danish Agro a.m.b.a:n yritysyhtymään. Yritysyhtymään kuuluva tanskalainen DAVA International Holding A/S omistaa 100 % Hankkijan osakkeista. Hankkija harjoittaa pääasiassa maataloustuotteiden ja -koneiden kauppaa. Hankkijan maatalouskauppa-kehä koostuu 53 myymälästä ja verkkokaupasta.

Eepee Agri Oy ("Eepee Agri") on Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan omistama yritys, joka harjoittaa maatalous-, rauta-, vilja-, puutarha- ja öljytuotteiden kauppaa. Toimialueellaan Etelä-Pohjanmaalla Eepee Agri toimii Hankkijan jälleenmyyjänä. Osana Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan sisäistä maatalousliiketoiminnan uudelleenjärjestelyä Eepee Agrille siirrettiin vuonna 2016 aiemmin sen emoyhtiön harjoittama maatalousliiketoiminta.

Yrityskaupan ilmoittajan mukaan osapuolilla on ollut hyvin vähän päällekkäistä liiketoimintaa Eepee Agrin toimialueella: käytännössä yrityskaupassa tukkukaupan portaalla toimiva Hankkija ostaa sen jälleenmyyntiportaalla Etelä-Pohjanmaan alueella toimivan jakelijan, Eepee Agrin. Yrityskaupan ilmoittajan mukaan yrityskaupan arvioinnin kannalta relevantteina markkinoita voidaan tarkastella maatalouskaupan markkinoita Suomessa. Maatalouskaupan markkinat jakautuvat useisiin alasegmentteihin.

Viljakaupan osalta yrityskaupan ilmoittaja on tarkastellut erikseen viljan hankinnan ja jälleenmyynnin markkinoita. Viljan hankintamarkkinan koko Suomessa vuonna 2016 oli 1967 tuhatta tonnia, josta Hankkijan markkinaosuus oli [20–30]¹ prosenttia ja Eepee Agrin [alle 5] prosenttia. Viljan jälleenmyyntimarkkinan koko vuonna 2016 oli [650–900] tuhatta tonnia, josta Hankkijan markkinaosuus oli [15–25] prosenttia ja Eepee Agrin [alle 10] prosenttia.

Muut markkinasegmentit, joilla osapuolet toimivat, ovat rehun (markkinan kokonaisarvo [410–460] miljoonaa euroa), peltolannoitteiden ([180–230] milj. euroa), maanparannusaineiden ([10–20] milj. euroa), kasvinsuojeluaiteiden ([50–60] milj. euroa), säilöntäaineiden ([10–20] milj. euroa), siementen ([50–60] milj. euroa), polttoöljyn ([200–250] milj. euroa) ja maatalouskoneiden ([475–525] milj. euroa) jälleenmyynti Suomessa.

¹ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tieto tai tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

Hankkijan markkinaosuus näillä markkinasegmenteillä vuonna 2016 oli [30–40] prosentin välillä ja Eepee Agrin [alle 5] prosentin välillä lukuun ottamatta siementen jälleenmyyntiä, jossa Hankkijan markkinaosuus oli [20–30] prosenttia, ja polttoaineiden jälleenmyyntiä, jossa Eepee Agrin markkinaosuus oli [5–10] prosenttia. Polttoaineiden jälleenmyynnin osalta on kuitenkin huomioitava, että Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa jatkaa omaa polttoöljyn myyntitoimintaansa yrityskaupan jälkeen ja yrityskaupan seurauksensa vain noin puolet Etelä-Pohjanmaan Osuuskaupan ja Eepee Agrin yhteenlasketusta nykyisestä polttoöljyn myynnistä tulee siirtymään Eepee Ag-rille.

Yrityskaupan ilmoittajan mukaan yritysjärjestelyllä ei ole vaikutusta kilpailutilanteeseen relevanteilla markkinasegmenteillä Etelä-Pohjanmaan alueella tai kilpailutilanteeseen kansallisilla markkinoilla. Yrityskaupan ilmoittajan mukaan osapuolilla on liiketoiminnoissaan vain vähäisiä päällekkäisyyksiä, eikä yritysjärjestely muuta markkinoiden rakennetta merkittävästi millään ilmoitetun yrityskaupan kannalta relevanttien markkinoiden osa-alueella, joista jokaisella säilyy yritysjärjestelyn toteutumisen jälkeen useita vahvoja ja tehokkaita kilpailijoita.

Niin ikään suurimassa osassa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle annetuista lausunnoista katsotaan, ettei yrityskaupalla ole vaikutusta kilpailuun edellä kuvatuilla markkinoilla. Osassa lausunnoista on kuitenkin kiinnitetty huomiota ilmoittajan esittämään markkinamäärittelyyn viljakaupan osalta. Yhtäältä virastolle on esitetty, että tuotemarkkinoita tulisi tarkastella kapeammalla jaot-telulla. Lausunnonantajan mukaan sekä viljan myynti- että hankintamarkki-na jakautuu ohraan, vehnään, kauraan ja rukiiseen, koska viljalajit poikkeavat toisistaan sekä viljelyvaatimusten että ominaisuuksien osalta. Lausunnonantajan mukaan eri viljalajit tulee edelleen jakaa luomu-, elintarvike- ja rehuviljaan, sekä kauran osalta lisäksi gluteiiniton ns. puhdaskaura ja luomupuhdaskaura muodostavat omat tuotemarkkinat.

Virasto katsoo, että viljakaupan tuotemarkkinoiden kapeampi jaottelu voi olla perusteltua, koska eri viljalaadut eivät ole teollisuuden näkökulmasta toisiaan korvaavia, eivätkä viljelijät voi siirtyä yksinomaan hinnan tai muiden kauppaehtojen perusteella joustavasti viljalajista toiseen. Viraston arvion mukaan viljakaupan relevanttien tuotemarkkinoiden määrittelemine voi daan kuitenkin jättää avoimeksi, koska yritysjärjestely ei aiheuta kilpailuon-gelmia markkinoilla kapeimmallakaan mahdollisella markkinamäärittelyllä osapuolten toiminnan vähäisen päällekkäisyyden vuoksi.

Toisaalta virastolle on esitetty, että viljakaupan maantieteellinen markkina on yrityskaupan ilmoittajan arviota rajatumpi: johtuen viljan rahtikuluista vilja toimitetaan yleensä varsin lähelle teollisuuteen käytettäväksi tai satamaan vietäväksi. Lausunnonantajan mukaan keskittymän neuvotteluvoiman kasvaminen tarkoittaa viljamarkkinoiden toimivuuden merkittävää heikkenemistä Etelä-Pohjanmaalla.

Tältä osin virasto kiinnittää huomioita siihen, että Hankkijan viljaostoista Etelä-Pohjanmaan alueelta [80–90] prosenttia on hankittu Eepee Agrilta. Näin ollen Hankkija ei ole toiminut aktiivisesti viljan ostamisessa suoraan viljelijöiltä Etelä-Pohjanmaan alueella, vaan tässä suhteessa Eepee Agri on ollut pikemmin tavarantoimittaja Hankkijalle kuin sen kilpailija. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan alueella toimii osapuolten lisäksi muita viljan ostajia, vahvimpana K-maatalouden liiketoiminnan ostanut Lantmännen-konserni. Tästä johtuen viraston arvion mukaan viljakaupan relevantin maantieteellisen markkinan määrittely voidaan jättää avoimeksi, koska yritysjärjestely ei aiheuta kilpailuongelmia markkinoilla kapeimmallakaan mahdollisella markkinamäärittelyllä.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla, sillä osapuolilla on liiketoiminnoissaan vain vähäisiä päällekkäisyyksiä, eikä yritysjärjestely muuta markkinoiden rakennetta merkittävästi millään ilmoitetun yrityskaupan kannalta relevanttien markkinoiden osa-alueella. Kilpailu- ja kuluttajaviraston markkinaselvityksessä ei ole myöskään ilmennyt, että yrityskaupalla olisi haitallisia vaikutuksia.

Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Hankkija Oy hankkii yksinomaisen määräysvallan Eepee Agri Oy:ssä.

Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lisätietoja päätöksestä antaa tutkija Pontus Ranta, puhelin 029 505 3747, sähköposti etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Ylijohtaja Timo Mattila

Tutkija Pontus Ranta